

o Feydeauovi

nický autor. Jeho hry mají tragédií. Mají jejich nevyhnutelnou tragédií se dusíme hrůzou, em.

Marcel Achard

je svět stabilizovaný, „ten krásný Feydeau píše rodinné příběhy, v nichž to důvodů manželský řád narušen. pořádku. Feydeau není společenský Ibsenovského typu; je-li Feydeauvská akého (nikoli zásadního) důvodu nevšímá Ibsenova Nora. Fraška à la Feydeau tvar kruhu; po mnoha zbytečných příspěvků opět k výchozímu stavu.

Zdeněk Hořínek

odle proslulých a znamenitých receptů potkati sobě lidi, kteří se nikdy neměli potkat, řekl vaudeville hodný Feydeaua. Ve Feydeauovi komická prudkost, jakési třestění, invence, fantastické a burleskní fantazie, grandiózní abstrakce, schopnost dialogu, tempo, které se nevytvoří nikde jinde, a to vše vytváří z divadla Feydeauova divadlo totální, které nemá své místo jinde než na divadle a které nemůže žít bez tomnosti diváků.

Georges Feydeau dal vrstevníkům tolik radosti, že asi přišel o svou vlastní. Přirozeně; protože je jediný člověk, který se nemůže bavit na hrách G. Feydeaua. To je k politování. Je elegantní a nonchalantní, zdá se, že mu na úspěchu nezáleží. Ale jeho roztěkanost

se při práci mění v nejpřesnější systém. Je velkým inženýrem vaudevillu. Jeho nejvlastnějším tajemstvím je, že bere své lidičky opravdově, že jim dává skutečný charakter, přesný typ, a když pro ně získá naši pozornost, hodí je do extravagantních situací. Feydeau umí uchopit pravdivou situaci a pravdivě ji rozvinout, přičemž si dovoluje fantastickou divadelní nadsázku. Smích, který budí, je zdravý hygienický, naplňuje radostí a dává uvolnění.

Noviny z roku 1914

Nikdy nezapomenu na jeho smutný úsměv, na jeho malé, veselé oči, na jeho mušketýrský knír, vznešené držení těla, ani na stisk ruky, kterou podával jakoby nerad. V kapsičce nosil místo kapesníku pouzdro na doutníky. Každý den měnil jehlice do kravaty (měl jich více než sto padesát) a pil pouze likér z černého rybízu.

Marcel Achard

VIVAT FEYDEAU, jeden z těch, který svůj velký talent pokorně a s láskou dal do služeb „pouhé“ frašky. Ať žije za to, jak v pravý čas podal našemu divadlu pomocnou ruku v elegantní rukavici a učil ho účtě před uměním legrace. Ovšem, Feydeau si obdivuhodně žije i bez našeho provolávání. Naše epocha je samozřejmě všechno, jenom ne „belle“, ale na mravech či spíše nemravech se zase nezměnilo tolik, abychom se směli cítit nějak zvlášť vzdáleni. Hloupost, ješitnost, nevěra, pokrytectví dál kolem nás provádí svůj tanec trapných situací — bohužel, a nad životní marast — kdo by odolal. Čím vážnější je doba, tím silněji potřebuje najít svůj smích a ventil — nebojme se toho slova, jako jsme se báli dříve — není únik do vzduchoprázdna, pouze na vzdálenější vyšší stanoviště, odkud věci tíživé, trapné, nesnesitelné dostávají správný rozměr: objevuje se jak jsou malicherné a nepodstatné pro lidský život. Učme se velice pokorně umění legrace — bude ho vždycky zapotřebí.

Alena Urbanová

GEORGES FEYDEAU

O humoru

. . . druhé tvrzení, které bych rád poněkud doložil, je, že humor je v jádře povahy lidové. Například ani Laertes, ani Fortinbras, ani král Claudius se nemohou vykázat takovým smyslem pro humor jako oni pověstní dva hrobníci z Hamleta; to neplyne z toho, že by Shakespeare považoval hrobaře za obzvláště směšné, nýbrž spíše z toho, že si uvědomoval jeden velmi reálný fakt; že hrobaři sami daleko spíše špásují než rytíři a králové, nebo obecněji řečeno, že chudí lidé jsou ochotnější k legraci než bohatí lidé. Tím není řečeno, že chudoba je komický nebo rozjařující stav, který osoby jím zachvácené neodolatelně dráždí ke smíchu. Rovněž nelze mít za to, že by bída, nezaměstnanost, hlad a útlak podněcovaly chudáky k rozpustilosti a nezkrotnému veselí. Chudoba, kterou zde míním, je relativní; je to bezstarostnost lidí, kteří mají dvě zdravé ruce a k večeri aspoň kus chleba s tlačenkou, ručím za to, že tři zedníci nadělají více špásů než čtrnáct ministrů. Dva šoféři si řeknou na setkání něco legračnějšího než dva bankovní ředitelé. Listonoš je větší šprýmař než ředitel pošt a telegrafů. Primátor města Prahy nemá mysl tak nakloněnou k stálému laškování jako městský zřízenec. Jakmile se člověk stane pánem, rozhostí se v něm jakási zasmušilá důstojnost. Pán se někdy nechává bavit; lid se baví sám. Pán někdy vypravuje anekdoty; lid je vykonává činně.

Humor je převážně lidový projev, tak jako hantýrka je lidová řeč; sám humor je tak trochu lidová hantýrka. Že špásování je v takové míře výsadou sociálně nižších vrstev, je úkaz veliký a dárný . . . Počínajíc latinskou komedií, je to vždy chudák, proletář, muž z lidu, kdo vystupuje jako šprýmař. Pán může být toliko směšný; ale jeho sluha má humor. Enspígl je muž z lidu. Švejk je kmán. Je to, jako by veliký, otrásající smích dějin stále zazníval zdola. Smích je podstatně demokratický; humor je nejdemokratičtější z lidových zvyků.

JIRÍ FREJKA

Smích a divadelní maska

Jestliže tedy tragédie zná jen charaktery neopakovatelné, a Antigona, Oidipus či Elektra jsou lidé příkladní v dobrém a zlém (i v tom je jejich příkladnost, že nesou v sobě současně vinu a trest — něco, co v životě pospolu nechodí tak rychle jako v tragédii), typy komedie jsou jiné, jsou povahy průměrné a opakovatelné.

Je příznačným pro komickou postavu ne čin, ale to, že pozůstává z pouhých gest. Není to hrdina bojující proti osudu, ale typ, vlečený konvencí nebo vlastní vnitřní špatností, staví se na jeviště tedy ne celý člověk, ale vypreparovaná jeho část, jeho ruka, jež lakotí, jeho rty, jež chtějí pomlouvat, jeho mozek, jenž snuje pletichy. Autor nám vědomě zamlčuje mnohé, jen aby náš cit nebyl zaujat pro hlavní postavu, jen „abychom neznali všechny okolní podmínky, které by nás mohly pohnout k soucitu“.

Hromadí se naopak všechno, co podtrhuje umělost situace, přehánění se; ve zjevu i projevu je Harpagon — harpagonský, stejně jako jindy se téměř vnučuje vzpomínka na marionety a my v hledišti máme div ne pocit, že vidíme neviditelné šňůrky. Nebo ty nemožně neskutečné pokoje, v nichž se odehrávají salonní veselohry, pokoje, kde jsou třeba šestery dveře a divák, jenž ví, co za kterými je, a jenž tedy ví víc než hrající postava, směje se předem, do čeho Truffaldino zase vlezte. Nebo ona slavná scéna s commedia dell'arte, kde nic netušící Pantalone vede svou ženu Isabelu na prohlídku k doktorovi, jenž s ní má za jeho zády poměr. Z útlocitu ji dovede jen ke dveřím, čeká trpělivě venku, chytá mimojdoucí, zapíráhá je, aby šli tiše, že jeho paní je u lékaře na prohlídce, že ji to asi bolí, že teď vykřikla strachem, že ji bude, až ji doktor ošetří mnohem líp, že tenhle doktor to umí — a divák v hledišti vidí za situací a posmívá se Pantaloni, který si sřezí vlastní parohy, k tomu tak veřejně a na náměstí.

GEORGES FEYDEAU

DÁMA OD MAXIMA

Komedie o třech dějstvích, přeložil Alexander Jerie

texty písní Valerie Sochorovská

Režie: Bedřich Jansa
Výtvarník scény: národní umělec Ladislav Vychodil j. h.
Výtvarník kostýmů: Eliška Zapletalová
Hudba: Josef Przebinda
Pohybová spolupráce: zasloužilý umělec Emerich Gabzdyl j. h.
Dramaturg: Vojtěch Kabeláč

Vedoucí výroby a jevištních provozů: ing. Ivan Bílek, vedoucí dekoračních dílen: ing. Otto Gruszka, vedoucí výroby kostýmů: Eliška Zapletalová, vedoucí jevištních provozů: Stanislav Janeček, jevištní mistři: Miroslav Pinkowski, Zdeněk Václavek, mistr osvětlení: Oldřich Malý, mistr elektroakustiky: Bořivoj Wojnar, mistr vláseknáry: Jindra Kučajová, mistr garderoby: Zlata Nezhybová, mistr rekvizitárny: Eva Wiesnerová.

Petypon	Jan Filip
Generál Petypon du Grelé	zasloužilý umělec Karel Vochoč
Mongicourt	Stanislav Šárský
Vévoda	Jan Fišer
Marollier	Jan Miller
Corignon	Jiří Čapka
Štěpán	Miroslav Horák
Metař	Miroslav Bílek
Abbé	Bedřich Kolliner j. h.
Chamerot	Libor Hruška
Sauvarel-podprefekt	Josef Haukvic j. h.
Guerissac	Tomáš Jirman
Varlin	Přemysl Matoušek
Emil	František Šec
Vidauban	Milan Koutný j. h.
Čiča-dáma od Maxima	Alexandra Gasnářková
Gabriela Petyponová	zasloužilá umělkyně Milena Asmanová
Paní Vidaubanová	Jana Lukešová
Paní Sauvarelová	Magda Šputová
Klementina	Kateřina Seidlová
Vévodkyně z Valmonté	zasloužilá umělkyně Zora Rozsypalová
Paní Clauxová	Marie Logojdová
Paní Virettová	Dagmar Veselá j. h.
Paní Hautignolová	Naděžda Letenská j. h.

Představení řídí: Miroslav Bílek

Text sleduje: Petra Kociánová

Premiéra 9. dubna 1987 v Divadle Zdeňka Nejedlého

VeźmĚte tu nejtragiĉtĚjšĚ situaci, jakĚ je — situaci, kterĚ by ťokovala i zřĚzenec v mĚrnici — a vyhledejte její smĚšnou strĚnku. ŹĚdnĚ lidskĚ drama nenĚ bez ťertovnĚch aspektĚ. TĚm si lze takĚ vysvĚtlit, proĉ tzv. komediĚlnĚ autoři jsou tak smutnĚ — myslĚ totiž pŕedevšĚm „smutnĚ“.

G. Feydeau

KdyŹ jsem ještĚ chodil do ťkoly, rĚd jsem psĚval komedie, protoŹe jsem tĚm unikl nařĚzenĚ povinnosti, kterĚ mĚ vŹdy otravovala. MĚm rĚd zakĚzanĚ ovoce i cesty. Dnes se situace obrĚtĚla. Divadlo se pro mne stalo pravidlem a povinnostĚ. Je to moje zamĚstnĚnĚ. MĚ normĚlnĚ cesta. Proto mĚm chuť z nĚ sejit. KdyŹ zaĉnu psĚt hru, je mi, jako bych vstupoval do vĚzení, z nĚhoŹ se dostanu, aŹ hru skonĉĚm. KdyŹ pŕipravujĚ situaci, kterĚ majĚ uvolnit veselĚ obecnstva, zachovĚvĚm chladnokrevnost chemika, kterĚ mĚchĚ lĚk. DĚm do pilulky gram zmatku, gram svoĚodomyslnosti, gram postŕehu. PromĚchĚm to vťechno co nejlĚpe. TĚmĚŕ pŕesnĚ pŕedvĚdĚm ťcinek, zkušenost mĚ nauĉila rozeznĚvat dobrĚ i ťpatnĚ pŕostŕedky.

G. Feydeau

KdyŹ pĚši hru a zjistĚm, Źe se dvĚ postavy nemajĚ setkat, honem je svedu dohromady.

G. Feydeau

Moje hry jsou improvizacĚ, celek i detaily, plĚn i forma, to vťe mi vyplyne pŕi psĚnĚ. NedĚlĚm si ŹĚdnou osnovu.

G. Feydeau

ManŹelĚ Źen, kterĚ obdivujeme, nĚm pŕipadajĚ vŹdycky hloupĚ.

G. Feydeau

Georges Feydeau

se narodil 8. prosince 1862 v PaŕiŹi, jeho otec byl nepŕĚlĚiŹ ťspĚšnĚm spisovatelem, jeho matka byla pŕvodem Polka. G. Feydeau do dĚtstvĚ psĚl divadelnĚ hry a napsal jich celkem 62. Byl ve svĚ dobĚ velice ťspĚšnĚ, jeho komedie dosahovaly stovky reprĚz, ale zĚskanĚ bohatstvĚ staĉil G. Feydeau vŹdy utratit. Kolovaly dĚsĚtky historek o jeho soukromĚ, o jeho naprostĚ nepŕesnosti a nespolehlivosti, o jeho puntĚkĚrskĚm lpĚnĚ na pŕesnĚ interpretaci vlastnĚch her. DĚma od Maxima mĚla premiĚru 17. ledna v PaŕiŹi roku 1899, podnes je poklĚdĚna za uĉebnicovĚ pŕĚklad brilantnĚ komedie.

G. Feydeau zemŕel 5. ĉervna 1921 na nĚsledky dlouhotrvajĚcĚ duťevnĚ choroby.

Program vydalo StĚtnĚ divadlo v OstravĚ, nositel ŘĚdu pŕĚce, redakce programu VojtĚch KabelĚĉ, obĚlka a grafickĚ ťprava MĚrek Tittler, fotografie Josef Hradil, typografickĚ spolupŕace Anna IgnĚcovĚ. Vytiskly MoravskĚ tiskaŕskĚ Źavody, n. p., provoz 21, Ostrava 1, NovinĚrskĚ 7, R 704278. o 380007987
ĉena programu 2 Kĉs, s fotografickou vloŹkou 3 Kĉs.
VťeťerĚ pŕava k provozovanĚ tohoto dĚla zastupuje DĚlia Praha.

STÁTŇNÍ DIVADLO
nositel Řádu práce
OSTRAVA

Řekli a napsali

Feydeau byl velký kor
spád, sílu a prudkost t
telnou osudovost. Př
při Feydeauovi smích

Svět secesní frašky
měšťácký svět“ Fe
je z toho či onok
Cílem je obnova
kritik a soudce
manželka z ně
spokojena se
řešení jako tř
má zpravidla
hybech se d

Nestačí r
stavit p
aby vzr
ovi je
druh
surdr
vysk
Fey
nik
př